

ten és a feldolgozott időszakok keretein belül, de azért a kép életteljessé tétele céljából a középfokú oktatásra is vet egy-egy tekintetet s. ily módon kutatja a szellemi élet integritásának jelentkezését a tárgyalt korszakokban.

Palány István könyve jó példa arra, hogy az ország egyes speciális jellegű területeinek közoktatásügyére vonatkozó történeti érdeklődés milyen érdekes és becses anyagot hordhat össze a magyar neveléstörténet részére.

Gyulai Agosti dr.

Kiss Ernő: A történelemtanítás a nevelés szolgálatában. Sebők Béla kiadása, Cegléd, 1937. N. 8°, 46 l.

A történelemtanításnak Európa-szerte különös jelentőséget tulajdonítanak, amennyiben mindenütt a politikai nevelés szolgálatába állítják. Elsődleges követelmény a jó állampolgár nevelése, aki a múlt ismeretei alapján a jelent megérti, a nemzeti célokat magáévá teszi, s megvalósításukban tevékenyen közreműködik. A történettanítás nagy jelentőségének felismerésére mutat a külföldi történetdidaktikai irodalom rendkívüli gazdagsága. Nálunk Dékány Istvánnak „A történelmi kultúra útja” c. műve egyedülálló korszerű összefoglalás. Ezért fordultunk különös érdeklődéssel Kiss Ernő munkája felé.

A tetszetős kiállítású füzet a történettanítás nevelő szempontjait és nevelőerejét vizsgálja, s befejezésül röviden felsorolja azokat a módszeres követelményeket, melyek a nevelő történettanítás szolgálatában állnak.

A szerző a történettanítás céljául tüzi ki: „megismertetni a múlt hagyományából az erkölcsi alapon nyugvó állami életet, a tanulót a jelen élet áramkörébe bevezetni, a nemzetnek felelős tagjává nevelni, kinek nemzete felé nem destruktív, hanem pozitív alkotó ereje van.” Az előadásban a *nemzeti és valláserkölcsei* eszmének s a *kultúra* eszméjének kell kidomborodnia. Ezután olvashatunk a gyermek történetnézetének kialakulásáról, a történelem és a hazaszeretet, a szociális és vallásos képzés viszonyáról, a történetpolitikai nevelésről, a világnézet és műveltségnek a történelemmel való kapcsolatáról, a tanár egyéniségéről és a jó történelmi előadásról, vagyis a módszeres elvekről. Az utolsó nyolc lap szól a módszerről, a többi a tanítás céljáról, jelentőségéről és nevelő hatásáról szóló elmélkedés.

Szokatlanul találjuk az irodalmi utalás teljes hiányát, amelyre annál is inkább lett volna szükség, mivel a szerző oly dolgokról szól, melyek az elmúlt évtized alatt különféle folyóiratokban napvilágot láttak, s amelyek ma már közknicsé váltak.

Az események dramatizálását lélektani abszurdumnak tekintjük, és különben sem segítik elő a történelmi megértést. A történelmi megértést az analógiás beleélés és a gyermek fejlett képzelőereje teszi lehetővé. — A nevelő, tanuló- és munkaiskolának a szerző módján való szembeállítás nem szerencsés, mert a munkaiskola nem zárja ki a nevelést és a tanulást, sőt a munkaiskola a nevelés fokozott hangsúlyozását jelenti, s a tanulást is nélkülözhetetlennek tartja. — „Az emberiség harcait három nagy csoportba oszthatjuk: az ókorban a jogért, a középkorban a hitért, az újkorban a gazdasági javakért harcoltak az emberek” — olvassuk a 30. lapon. Ezzel kapcsolatban önkéntelenül eszünkbe jutnak Lamprecht ál-„fejlődés-

törvényei". — Stílusa annyira választékosan kicsiszolt, hogy itt-ott da-
gályossá lesz. Néhány példa: „A modern történettanítás visszaível a Herbarti
pedagógia ércornya felé.“ „A magyar költészet a lokálpatriotizmusnak, a
népies eszme égíse alatt, örökké zengő bölcsője marad.“ „... a tanulót a
nemzet, a nagy szuperindividuális organum tudatos erőpontjává avassuk“.
„A gyermek képzeletét sűrűn áttörte a valóság röntgen-sugára.“ „A mo-
dern történettanítás új lobogója a politikai nevelés.“

Kiss Ernő összefoglaló dolgozatával érdemes munkát végzett. Ha a
módszeres eljárásról szóló részt bővebben tárgyalta volna, kifogástalan ka-
lauzt adott volna a történettanárok kezébe. Azonban így is haszonnal for-
gathatják.

Szántó Lőrinc.

**Fogassy Ödön: Kézimunka (szlőjd)-mintalapok. II. sorozat: Huzalmunkák
gyűjteménye. 400 ábrával.**

A polgári iskolai oktatásnak egyik fontos, de elhanyagolt tárgya a ké-
zimunka (szlőjd), melynek a modern pedagógia nemcsak kézügyesítő, hanem
az értelem foglalkoztató és szívet-léleket nemesítő jelentőséget tulajdonít,
azonkívül a munka megbecsülésére nevel, és a tanulókat a produktív pályák
felé tereli. Ha ilyen szemmel tekintjük a polg. isk. fiú-kézimunka tanítását,
sajnálattal kell megállapítanunk, hogy sok helyen kezdetleges voltánál
fogva nem áll a pedagógiai célkitűzés szolgálatában. Pedig modern életre
nevelő iskola nem nélkülözheti ennek a tárgynak komoly tanítását. A
legnagyobb akadály trianoni sorsunkban gyökerezik: a munkaterem és
felszerelés hiánya. A másik akadály: a felügyelet nem foglalkozott ezzel
a tárgyal jelentősége szerint, és megelégedett a papírhajtogatással, az egy-
szerű fafaragással és a lombfűrész munkával.

A fiú-kézimunka oktatás hiányainak megszüntetésére hivatott Fogassy
Ödön sajtó alatt lévő *Kézimunka (szlőjd)- mintalapok* c. művének II. része:
a huzalmunkák gyűjteménye és tanítási módszere. Mint ennek a hézagpótló
munkának I. része, úgy a II. rész is a sok nehézséggel küzdő, de mindinkább
időszerűvé váló fiú-kézimunka tanításának kíván segítségére lenni. Ezt a
célét olyan munkanemmel és oly feladatokkal lehet mostani nehéz körülmé-
nyeink között megoldani, melyek szerény felszereléssel is megvalósíthatók.
Ilyen munkanem többek között a *huzalmunka*, melyből a szerző mintegy 100
feladatot dolgoz fel újabb munkájában. Nemcsak az egyes feladatok elkészí-
tésének részletes és illusztrált leírása, hanem az anyag technikájára vonat-
kozó fontos és kimerítő útbaigazításai teszik lehetővé a tanításban való cél-
szerű felhasználását. A leíró és magyarázó szövegen kívül 50 tábla mintegy
400 ábrával teszi a művet világossá, érdekessé és hasznossá. A könyv egyszerű
átlapozásából mindenki meggyőződik róla, hogy Fogassy munkája a fiú-
kézimunka oktatás irodalmának hézagpótló alkotása, de minden munkálkodni
szerető amatőr is rendkívül sok és hasznos technikai ismeretet meríthet belőle.
E technikai ismeretek hivatva vannak a gyakran tervszerűtlen lombfűrész-
tömegmunkát kiszorítani és norma-szerű keretek közé szorítani.

Meggyőződésünk, hogy Fogassy Ödön munkája, mely a Gyakorló Polgári
Iskola Könyvtárának XVI. kötete gyanánt jelenik meg, nagyban hozzájárul